

houden en hij werd gemachtigd [fol. 535] om alle andere brutale sujetten in militair arrest te nemen en met de desbetreffende bezwarende stukken naar Batavia te zenden. Dit is het enige middel om zich van zulke weerbarstige personen te ontdoen en Banda weer tot de vroegere rust te brengen. Gouverneur Jacques Bariel ving de inspectie van de perken aan op 20 oktober 1760 en beëindigde haar conform de aantekening bij de resolutie op 20 november. Het enige noemenswaardige is dat de toestand van de perkeniers door hun zorgeloosheid en slechte huishouding weinig is verbeterd. Het is duidelijk dat de slechte betalrs slechts tot hun plicht gedwongen kunnen worden door beslaglegging op de helft van hun specerijenleverantie, wat sommigen allang verdienen. Het is het bestuur aangeraden zo op te treden. Het is onaangenaam dat volgens het rapport van het bezoek aan de perken in juni, de perkeniers in een jaar 176 slaven verloren, ofwel 62 meer als het voorafgaande jaar. Het bestuur heeft verklaard dat het land voor peperverbouw, waarvan maar één plantje op Pulau Pisang over was, totaal ongeschikt is. De Hoge Regering meende dat al geruime tijd [fol. 536] en daarom wordt ervan afgezien. De nieuwe gouverneur Jacob Pelters is aanbevolen de djaticultuur te bevorderen. Het jongste rapport meldt dat er op Rosingain 2500 grote, 2270 middelgrote en 2030 kleine boompjes zijn en op Pulau Run 873 grote en kleine bomen. Daarom is opdracht gegeven een proef te nemen met het omhakken van grote bomen en de bestelling van hout daarnaar te regelen. Het hout mag uitsluitend door de Compagnie gebruikt worden en, om fraude bij contante verkoop te vermijden, mag men twee- of meermaal de prijs betalen. Betreffende de tocht ter bevoorrading van de Zuidwester- en Zuidoostereilanden is helaas vernomen dat de Papuase rovers de eilanden Romang, Leti en Damar hebben gebrandschat, wat voor de onderdanen van de Compagnie zeer nadelig is. Als enige remedie is aangegeven om aan de regenten ter verdediging wat geweren, kruit en lood ten geschenke te geven. [fol. 537] Daarmee kan aan dit bandeloze gespuis een gevoelige klap worden uitgedeeld, opdat het van deze voor de Compagnie zo gunstige eilanden afblijft. Met genoegen is vastgesteld dat de dienaren op hun tocht 42 pikol en 39 pond was, 57 pond karet, vijf mannelijke en vier vrouwelijke slaven, en 400 bossen zogenaamd bindrotan hebben ingekocht. Maar op de Zuidoostereilanden was de handel als gebruikelijk matig met 6 slaven, 11kati vogelnestjes, 22 lb karet en 10 kaketoës. Dit bewijst hoe weinig er hier, zolang de parelriffen niet bedoken kunnen worden, voor de Compagnie te doen is. Immers, de zwarte, rode en witte tripang, de sago en enige andere producten die Aru en omliggende eilanden opleveren, zijn van zo weinig belang dat ze van oudsher aan de burgers zijn gelaten. Er is door het bestuur veel te veel over geschreven en het is er aan herinnerd dat het belang van de Compagnie met zich brengt, dat de parelbanken niet te vroeg bedoken en ontijdig geruïneerd worden. [fol. 538] Daar moeten de dienaren die daarheen gaan, en de er posthoudende sergeant op letten en ter plaatse kijken of er specerijbomen zijn, dan wel vreemde handelaren geweest waren. De dienaren schijnen op Pulau Kai een Cerams vaartuig in beslag genomen te hebben en de opvarenden zijn, zonder te letten op de nabijheid van hun land, verkocht in plaats van ze gevangen te zetten. In het vervolg dienen ze tot 25 jaar dwangarbeid met een ketting veroordeeld te worden en nadien zonder ketting. Wat de huishoudelijke zaken betreft zijn de plakkaten en biljetten vernieuwd, de ellenmaten en gewichten geijkt en in de vergadering van 26 november 1760 en 15 augustus 1761 zijn de opperchirurgijns de noodzakelijke verstrekkingen toegekend. Dit alles is goedgekeurd, evenals dat in de vergadering van 2 maart was besloten [fol. 539] om wegens schaarste de verstrekking aan de bazar van een half last rijst te verminderen tot een kwart last. Bij resolutie van 10, 18 en 25 juli moest hierop teruggekomen worden en is de dagelijkse verstrekking op basis van het persoonsregister op een half pond rijst gesteld. Hopelijk is er genoeg voor zes maanden en daarom is de sloep Agatha Susanna naar Ambon of Makassar gezonden om rijst op te halen. Daar had men wel een paar maanden eerder dan 18 juli aan mogen denken. Er is op aangedrongen om de verkoop van rijst op basis van de voorraad te regelen, wat bij het uitblijven van een schip met rijst het beste middel is.)

Daarentegen hebben we desen jaare tot geen geringe ergernisse vernomen dat de